

Menneskeracerne og deres Udbredelsesmuligheder.

Geografisk Tidsskrift, Bind 31 (1928)

Link til pdf:

http://img.kb.dk/tidsskriftdk/pdf/gto/gto_0031-PDF/gto_0031_68462.pdf

Link til webside:

<http://tidsskrift.dk/visning.jsp?markup=&print=no&id=68462>

pdf genereret den : 22/5-2008

Menneskeracerne og deres Udbredelsesmuligheder.

Af
Gudmund Hatt.

I.

Ordet „Race“ bruges uheldigvis i forskellige Betydninger. Taler man om „Negerracen“ og „den hvide Race“, da tænker man især paa en Række iøjnefaldende fysiske Særegenheder, der kendetegner den indfødte afrikanske Befolkning syd for Sahara i Modsætning til Euro-pæerne. Men ofte forekommer Ordet ogsaa i saadanne Forbindelser som „den germanske Race“, „den latinske Race“ — og i saadanne Tilfælde tænker man paa Folkeslag, der taler germanske eller roman-ske Sprog.

Naturvidenskaben anvender nu i Almindelighed kun Ordet „Race“ i Betydning af en biologisk Gruppe, der kan karakteriseres ved visse fælles arvelige Egenskaber. Hverken Sprog eller andet Kultureje er arveligt i biologisk Forstand og kan derfor ikke gøre Tjeneste som Skelnemærker mellem Racer. Racejendommeligheder er kun saadanne fysiske og sjælelige Egenskaber, som beror paa nedarvet Anlægspræg.

Dersom vi ved Begrebet Race vil forstaa en Menneskegruppe, hvor Individerne er genetisk ens, bortset fra Kønsforskellen, da kommer vi i en vanskelig Situation. Thi en helt igennem homogen Menneske-gruppe, hvor alle Individier — af samme Køn — har aldeles samme Anlægspræg, findes intetsteds i Verden. I ethvert eksisterende Menne-skesamfund er Individerne forskellige; og Forskellighederne beror ikke alene paa uens Livskaar, men ogsaa paa uens Anlæg.

Skal et Racebegreb omfatte en virkelig eksisterende Gruppe af Mennesker, da maa vi ikke forlange en fuldstændig Homogenitet, men maa nøjes med at kræve, at Gruppens Individier skal have visse nær-mere bestemte arvelige Egenskaber fælles.

Hvilke disse arvelige Egenskaber skal være — det afgør den antropologiske Systematiker. Der er Muligheder for mange Inddelingsgrundlag — og Jordens Befolkning er da ogsaa blevet inddelt i Racer efter mange forskellige Systemer.

Uvilkaarligt har man i Almindelighed, naar det gjaldt om at fastslaa Raceejendommeligheder, udvalgt sig saadanne Egenskaber, som er nogenlunde iøjnefaldende. Hudfarven har alle Dage været et særlig yndet Skelnemærke. De ægyptiske Kunstnere, som under det 18. Dynasti udsmykkede Kongegravene i Theben med Vægmaleries, karakteriserede saaledes fire Racer ved Hjælp af Farve; Ægypterne fremstillede de med rød, Semiterne med gul, Negrene med sort, vestlige eller nordlige Folkeslag med hvid Hudfarve. De fleste gængse Raceinddelinger bygger i større eller mindre Grad paa Forskelligheder i Hudfarve; Udtrykket „farvede Folkeslag“ bruges almindeligt om alle ikke-europæiske Racer.

Unægtelig er der ret stor Forskel paa Hudfarven hos en Nord-europæer, en Kineser og en Neger. Og dog indeholder Huden saavel hos den „hvide“ som hos den „gule“ og den „sorte“ samme Slags Pigment, kun i forskellig Mængde — mest hos Negeren, mindre hos Kineseren, mindst hos Europæeren.

Ogsaa Haarets Form og Farve er let at iagttage og er tidligt blevet benyttet til at skelne mellem Racer. Det er Indonesiens glathaarede Malajer, der har givet Ny Guineas indfødte Navnet „Papua“, som betyder „ulden“ eller lignende og hentyder til det ejendommelige spiralkrusede Haar, der er karakteristisk for Ny Guineas Folk. De fleste Raceinddelinger tager Hensyn til Haarets Form; der er udpræget Forskel paa Østasiaternes glatte eller stride Haar, Europæernes bølgede eller lokkede og Negrenes stærkt krusede Haar. Haarets Form synes i nogen Grad at bero paa dets Tværsnit; det stride Haar har et tilnærmelsesvis cirkelrundt Tværsnit, det bølgede Haar har et ovalt Tværsnit, og i det krusede Negerhaar er Tværsnittet smalt-elliptisk, saaledes at mindste Diameter kun er lidt over halvt saa stor som største Diameter.

Ansigtet og ganske særlig Næsens Form afgiver gode Skelnemærker. Indiens mørkhudede Urbefolkning har brede og lave Næser og betegnes derfor af Afghanerne som næseløse; til Gengæld omtaler Dravidaerne Afghanerne som dem, der har Næb — thi Afghanerne udmærker sig ved en smal og høj Næse. I den moderne Antropologi skelnes der mellem brede, middelbrede og smalle Næser, og Næsens Brede faar et talmæssigt Udtryk i den saakaldte Nasalindeks, som er Næsens Brede i % af Længden.

I det hele taget har den moderne Antropologi indført eksakte Be-

stemmelser af Racekendetegn. Det var Svenskeren A. Retzius¹⁾, der først gjorde Antropologien til en eksakt Videnskab ved sine Maalinger af Kranier. Retzius fandt, at Lappernes Kranier gennemgaaende er brede og korte i Modsætning til Svenskernes, der er lange og smalle. Ved at udtrykke Kraniets Bredde i % af Længden muliggjorde han en nøjagtig Sammenligning af Kranier fra forskellige Folkeslag. Han inddelte Kranieformerne i korte eller brachykefale og lange eller dolichokefale. Endvidere skelnede han mellem to Ansigtsformer: den orthognathe (Underansigtet ikke fremspringende) og den prognathe (Underansigtet fremspringende). En Kombination af disse to Inddelinger giver fire Kranityper, som Retzius søgte at anvende til en Inddeling af Menneskeheden i Racer. Siden har man erstattet Tvedelingen i Langskaller og Kortskaller med en Tredeling i dolichokefale, mesokefale og brachykefale. Man har kombineret Breddeindeksen med en Højdeindeks, idet man har udtrykt Kraniets Højde i % af Længden. Og man har gjort mange andre Forhold ved det menneskelige Kranium til Genstand for Maalinger og Sammenligninger.

De Racekarakterer, som udfindes ved Maalinger paa Kraniet og andre Skeletdele, har den Fordel, at de tillader Sammenligning mellem nulevende og uddøde Racer, om hvis fysiske Beskaffenhed kun Skeletfund kan give os Oplysninger. De gennem Maalinger vundne Bestemmelser af Racekarakterer har endvidere den Fordel at kunne udtrykkes i Tal og lader sig derfor lettere sammenligne end f. Eks. Hudfarve og Haarform. For saa vidt muligt at udelukke subjektive Fejl ved Bestemmelse af Hudfarven, Haarfarven og Øjenfarven anvender man nummererede Farveskalaer. Amerikanske Antropologer bruger ved Bestemmelser af Hudfarven en saakaldt „Farvetop“, der er forsynet med fire forskydelige Skiver, en sort, en rød, en gul og en hvid, som danner Sektorer i en Cirkel. Naar Toppen snurrer blandes Farverne sammen for Øjet, og man forskyder Skiverne, indtil Blandingsfarven svarer til den Hudfarve, der skal bestemmes, hvorefter Resultatet noteres som saa og saa mange % sort, rødt, gult og hvidt. Det er saaledes lykkedes i nogen Grad at give ogsaa Farvebestemmelsen en kvantitativ Karakter.

Hudfarven, Haarets og Øjnernes Form og Farve, Ansigtets og Hovedets Form har dannet Grundlag for mange Inddelinger af Menneskeheden i Racer. Nogen Vægt har man ogsaa lagt paa Legemshøjden; ganske vist kan denne variere ret stærkt indenfor en sluttet Befolkning; men nogle Folkeslag udmærker sig dog ved en gennemgaaende stor Legemshøjde, medens andre er lavvækste, nogle endog saa smaa, at de betegnes som Dværgracer.

Alle disse Kendemærker angaar ydre og iøjnefaldende Forhold. Studiet af Menneskeracerne er dog ogsaa trængt mere i Dybden. Man

har undersøgt Legemets Proportioner og fundet typiske Forskelligheder mellem Europæere, Østasiater og Negre. Dersom vi regner en velskabt Europæers Proportioner for normale, da er Negrenes Arme og Ben lidt længere, Østasiaternes derimod lidt kortere end normalt. Saavel Kraniet som andre Dele af Skelettet er Genstand for detaljerede Undersøgelser og Sammenligninger — især for at belyse de nulevende Racers større eller mindre Afstand fra uddøde, forhistoriske Racer. De sammenlignende Undersøgelser af nulevende Racer omfatter ogsaa Bløddelene. Der foreligger saaledes indgaaende sammenlignende Studier af Ansigtsmuskulaturen hos Østasiater, Negre og Europæere. De fremmede Racers fysiologiske Forhold bliver stadig bedre kendt og gjort til Genstand for Sammenligninger. Den biologiske Blodserum-Forskning har ført til Paavisningen af forskellige Blodtyper og vil rimeligvis faa Betydning for Racebiologien. Forsøgene paa at inddele Menneskeheden efter Blodtyper harmonerer dog hidtil meget slet med ældre Inddelinger. Der synes at være Grund til den Formodning, at Blodets Sammensætning i nogen Grad beror paa det naturlige Milieus Indflydelse, saa at Racer, der lever i samme Land, kan nærme sig hinanden i Henseende til Blodtype, medens andre Racekarakterer vedbliver at være forskellige²).

Psykologiske Racekarakterer har man opereret med alle Dage; men endnu er Racepsykologien et saare dunkelt Felt. Det er almindelig anerkendt, at en typisk Neger ikke alene ved sit Udseende men ogsaa ved sit Tanke- og Følelsesliv afviger stærkt fra en typisk Nordvesteuropæer, og at en Sicilianer i Almindelighed vil være baade fysisk og psykisk forskellig fra en Dansker. Men Studiet af psykiske Raceforskelle er endnu næppe naaet ud over de første usikre Forsøg. Racepsykologer har i alt for høj Grad set bort fra den Kendsgerning, at et Folks Kulturliv ikke alene beror paa medfødte Anlæg, men ogsaa paa geografiske og historiske Faktorer. At opfatte et Folkelags kulturelle Særegenheder blot som et Resultat af Folkets Race er ganske utiladeligt.

Det simple Spørgsmaal: „Hvor mange Menneskeracer findes der?“ kan ikke besvares og vil vistnok aldrig blive besvaret tilfredsstillende. Der er efterhaanden tilvejebragt et overmaade stort antropologisk Materiale, som belyser en Mængde Forskelligheder indenfor Menneskearten. Paa Grundlag af disse Forskelligheder er det muligt at inddele Menneskeheden paa mange Maader³). Jo flere Kendemærker man tager Hensyn til, desto mere indviklet bliver Inddelingen, og desto vanskeligere bliver det at gennemføre den. Og selv ved en forholdsvis simpel Raceinddeling, bygget paa faa og let paaviselige Kendetegn, nødes man til at regne med vidtgaende Raceblandinger.

Blumenbachs Inddeling af Menneskeheden i Racer, fremsat 1795, lever endnu i mange Skolebøger. Den skelner mellem den kaukasiske eller hvide, den mongolske eller gule, den æthiopiske eller sorte, den amerikanske eller røde og den malajiske eller brune Race. Foruden Hudfarven tog Blumenbach ogsaa Hensyn til Haarets Form og ganske særlig til Kraniets Ejendommeligheder. Desuden lod han sig lede af den geografiske Udbredelse — hver af hans fem Racer svarer jo til een af de traditionelle fem Verdensdele. Blumenbachs malajiske Race omfatter en Række af Mennesketyper, saa vidt forskellige som f. Eks. Papuaerne, Australierne og Polynesierne, og kan derfor ikke opretholdes. Blumenbachs amerikanske Race omfatter alle Amerikas Urfolk med Undtagelse af Eskimoerne. Den amerikanske Urbefolkning viser dog racemæssig Tilknytning til Asien.

Den berømte sammenlignende Anatom Cuvier antog, at der kun fandtes tre Hovedracer: en hvid, en gul og en sort — svarende til Noahs tre Sønner Japhet, Sem og Cham. Ved Blanding mellem disse tre Hovedracer skulde alle Menneskeartens Varieteter være opstaaet. Mange senere Antropologer har opretholdt en lignende Tredeling. Saaledes skelner Englænderen W. H. Flower mellem følgende tre Racegrupper: 1) De negroide Racer, 2) de mongolske Racer, 3) de kaukasiske Racer. Andre Forfattere bruger Udtrykket „eranske“ i Stedet for „kaukasiske“.

Tredelingen har adskillige Fortrin. Hver af de tre Racegrupper udgør en væsentlig Del af Menneskeheden. Typiske Negre, Europæere og Østasiater er saare let kendelige fra hinanden. Dertil kommer, at hver af de tre Racegrupper har forholdt sig paa sin særlige Maade i Kulturudviklingen. Europæerne og Østasiaterne har frembragt Verdens to rigeste, af hinanden næsten uafhængige Kulturkomplekser. De negroide Folks kulturhistoriske Rolle har gennemgaaende være passiv, tjenende.

Vil man erstatte Tredelingen med en Tvedeling, da ligger det nær at lægge Skellet saaledes, at de aktive hvide og gule Racer sammenføres til en Hovedgruppe, de passive sorte Racer til en anden.

Saa vel Tredelingen som Tvedelingen er imidlertid vanskelig at gennemføre. Racegrupperne fremtræder nemlig ingenlunde som vel adskilte Helheder. Man maa regne med betydelig Raceblanding mellem Grupperne, allerede i forhistorisk Tid. Og selv Antagelsen af Raceblanding klarer ingenlunde alle Vanskeligheder. Vestasien rummer adskillige Folkeslag, der med ligesaa stor Ret kan henføres til Tredelingens hvide som til dens gule Gruppe. Amerikas Urbefolkning hører, ifølge Tredelingen, til den mongolske Gruppe, men indeholder dog Elementer, der stærkt minder om den eranske eller kaukasiske Gruppe. Og overfor Sydasiens, Australiens og Oceaniens brogede

Folkemylder kommer saavel Tredelingen som Tvedelingen ganske tilkort. Ikke alene er her foregaaet Blandinger mellem Elementer af alle Hovedgrupperne; men tillige findes her visse primitive Folkeslag, der vanskelig lader sig henføre til nogen af Grupperne, selv om de har Træk tilfælles dels med den eranske og dels med den negroide Racegruppe. Folkeslag som Veddaerne paa Ceylon, Senoierne paa Malakka-halvøen og Australiens og Tasmaniens Urbefolkning maa opfattes som uudviklede Former, der har været Forløbere for mere særprægede eranske og negroide Racer.

Vanskelighederne ved at indpasse de faktisk eksisterende Folkeslag i et Race-System beror saaledes næppe alene paa, at der er foregaaet Raceblandinger, men ogsaa paa, at Folkeslagene alle Dage har været heterogene, har indeholdt en Mængde Anlæg og dermed Muligheder for Særudviklinger i forskellige Retninger.

Vi bør ikke glemme, at enhver Race-Inddeling beror paa Abstraktion. Systematikerens vælger sit Inddelingsgrundlag, giver hver af sine Rubrikker et Race-Navn, og søger saa at indpasse Menneskeheden i Systemet. Jo flere Kendemærker Systematikerens anvender, desto flere „Racer“ faar han i Almindelighed, og desto mere indviklet bliver Systemet. Færre Kendemærker giver et mere overskueligt System, der saa til Gengæld kan faa Karakter af en Prokrustesseng, naar det skal staa sin Prøve overfor Virkeligheden.

Som Eksempel paa en konsekvent gennemført Raceinddeling paa Grundlag af faa og klare Kendemærker skal nævnes R. B. Dixon's i „The racial history of man“⁴). Han bruger følgende tre Kriterier: Forholdet mellem Kraniets Bredde og Længde, mellem Kraniets Højde og Længde og mellem Næsens Bredde og Længde. Han opfatter alle Mellemformer som beroende paa Raceblanding — hvilket i og for sig er en ganske vilkaarlig Antagelse — og skelner derfor kun mellem Langskaller og Korts-kaller, Højskaller og Lavskaller, Smalnæser og Brednæser. Ved Kombination af de tre Kriterier faar han $2 \times 2 \times 2 = 8$ Grupper. Derefter gennemgaar han kranilogisk Materiale fra alle mulige Lande og Folkeslag. Han finder selvfølgelig sine 8 Grupper mere eller mindre stærkt repræsenterede næsten allevegne. Men det viser sig dog, at indenfor hvert Folkeslag er i Almindelighed en eller to af Grupperne stærkt dominerende. Hver af de 8 Grupper er altsaa fremherskende indenfor visse Omraader. Paa Grundlag heraf opfatter han de 8 Grupper som 8 fundamentale Racer og giver dem følgende Navne:

Den kaspiske Race. Langskallet, højskallet, smalnæset.

Den mediterrane Race. Langskallet, lavskallet, smalnæset.

Den proto-negroide Race. Langskallet, højskallet, brednæset.

Den proto-australoide Race. Langskallet, lavskallet, brednæset.

Den alpine Race. Kortskallet, højskallet, smalnæset.

Den uraliske Race. Kortskallet, lavskallet, smalnæset.

Den palæ-alpine Race. Kortskallet, højskallet, brednæset.

Den mongoloide Race. Kortskallet, lavskallet, brednæset.

Udbredelsen af disse Racer er meget indviklet og giver Anledning til interessante Hypoteser om forhistoriske Folkebevægelser. Blandt de mere opsigtsvækkende Resultater af Dixon's Raceinddeling er det, at den mongoloide Race fremhersker i visse Egne af Afrika, og den proto-negroide Race i visse amerikanske Omraader. Unægtelig medfører dette nogle besynderlige Konsekvenser. Den mongoloide Race, der i Almindelighed er ret lyshudet og glathaaret, maa altsaa formodes at kunne antage mørk Hudfarve og kruset Haar; og den proto-negroide Race optræder i Amerika med lysebrun Hud og glat Haar. Og dog anser de fleste Antropologer Hudfarven og særlig Haarets Form for at være ret konstante Egenskaber.

Adskillige Systematikere har endog gjort Haarets Form til det primære Grundlag for deres Inddelinger. Saaledes har Friedrich Müller inddelt Menneskeheden i „uldhaarede“ og „glathaarede“ Folkeslag. Og A. C. Haddon⁵⁾ hævder, at Haarets Karakter er det mest passende Grundlag for en foreløbig Inddeling; han skelner derfor mellem uldhaarede, lokkethaarede og stridhaarede Folk, og bestemmer Underafdelinger ved Hjælp af Hud- og Haarfarve, Kranieform, Legemshøjde m. m., idet han mere stræber efter en naturlig Gruppering af de eksisterende Folkeslag end efter streng Gennemførelse af et kunstigt System. Ogsaa J. Deniker⁶⁾ har foretaget en Raceinddeling af Menneskeheden, ved hvilken han lægger Haarets Form og Farve til Grund og iøvrigt tager Hensyn til Hjerneskillens, Næsens og Ansigtets Former, Legemshøjden o. s. v.; han opstiller 29 Hovedracer, hvoraf 6 falder paa de europæiske Folkeslag.

Der kunde nævnes endnu mangfoldige andre Forsøg paa at inndeles Menneskeheden i Racer. Gennem alle Forsøgene gaar Erkendelsen af en naturlig Skillelinje mellem de krushaarede, mørkhudede Negerracer og lokket- eller glathaarede Racer. Og næsten alle Inddelingerne lægger ogsaa Vægt paa Forskellen mellem en europæisk Gruppe og en østasiatisk Gruppe. Tredelingen mellem hvide, gule og sorte Racer vender saaledes bestandig tilbage, selv om Grænserne mellem dem er vanskelige at fastslaa.

Men hver af disse tre Hovedracer indeholder en stor Mængde Mennesketyper og kan derfor underafdeles.

De europæiske Folkeslag hører til den hvide Racegruppe — bortset fra nogle faatallige Elementer, som Lapperne, der almindelig reg-

nes til den mongoloide Gruppe. Men tager vi Hensyn til Hovedform, Haarfarve, Legemshøjde m. m., da falder Europæerne i flere Racer. W. Z. Ripley⁷⁾ har saaledes paavist tre europæiske Racer — den nordiske, den alpine og den mediterrane, af hvilke den første er lyshaaret og langskallet, den anden mørkhaaret og kortskallet, den tredje mørkhaaret og langskallet. Og Deniker finder, som allerede omtalt, et større Antal europæiske Racer.

Dog er det ingenlunde Antropologiens Hovedopgave at tilvejebringe saadanne Inddelinger. Spørgsmaalet om, hvor mange Menneskeracer der findes, er i og for sig ganske uden Interesse; dette Spørgsmaal er nutildags ikke vigtigere for os — siger den tyske Antropolog von Luschan⁶⁾ — end hvor mange Engle der kan danse paa en Naalespids. Derimod hører det til Antropologiens vigtigste Opgaver at finde ud af, hvorledes gamle og primitive Folkeslag er beslægtede indbyrdes, og hvorledes nye Mennesketyper kan have udviklet sig af de gamle. Med andre Ord, Menneskeslægstens Udviklingshistorie er Antropologiens Hovedopgave. Det er for at kaste Lys herover, at Antropologerne foretager detaillerede Undersøgelser af alle Verdens Folkeslag og paa-viser Ligheder og Forskelle mellem Menneskegrupperne.

Om Racernes Tilblivelse er der fremsat forskellige Hypoteser. Nogle Forskere har ment, at Spaltningen i Racer skulde gaa helt tilbage til Menneskehedens Opstaaen. Ganske vist beretter jo Bibelens Skabeshistorie om Menneskets Nedstamning fra et enkelt Par; men Modstandere af Ideen om alle Menneskers Broderskab satte sig ud over denne teologiske Vanskelighed ved at antage, at Adam og Eva kun var Stamforældre til en Del af Menneskeheden — den hvide Race. Den amerikanske Naturforsker Louis Agassiz og Forfatterne Nott og Gliddon hævdede saaledes, at Menneskeracerne var oprindelige Typer, skabte af Gud. Men ogsaa efter Udviklingstankens Sejr har nogle Forskere været af den Mening, at Menneskeheden har flere Rødder. Andre har hævdet en monogenistisk Opfattelse, idet de lægger Vægt paa, at alle Mennesker hører til en og samme Art; Raceforskellene har i intet Tilfælde Karakter af Artsforskellighed, thi Krydsninger mellem Racerne er frugtbare.

Under alle Omstændigheder maa Menneskeheden allerede i en fjern Fortid have spaltet sig ud i Racer, rimeligvis under Tilpasning til forskellige Naturforhold. Den iderige norske Antropolog Halfdan Bryn⁹⁾ har fremsat den Hypotese, at Menneskeracerne er opstaaet ved en oprindelig Menneskeforms Tilpasning til forskellige Isolationsomraader. Han har paavist, at de tertiære Bjergsystemer i Asien danner Skillelinjer mellem antropologiske Træk, og drager deraf den Slutning, at Asien var befolket allerede før Tertiærtidens Bjergkædedan-

nelser, og at der gennem Tilpasningen til de af Bjergene adskilte Isolationsomraader opstod forskellige Racer.

Andre Forskere mener, at de kvartære Istider har bevirket Race-dannelser ved at bringe Dele af Menneskeheden under ekstreme Livsforhold. Saaledes antager Griffith Taylor¹⁰), at de vigtigste Menneskeracer er opstaaede i Asien som Følge af de Klimaændringer, de kvartære Istider medførte. Centralasien skulde da være alle Hovedracers Oprindelsesomraade; her skulde Menneskearten have gennemgaaet den stærkeste Udvikling. De mindst udviklede Racer — Negritøer, Negre, australoide Folk — er trængt længst bort fra Oprindelsesomraadet, medens de højest udviklede Racer er udvandrede sidst eller endnu befinder sig i Centralasien.

Utvivlsomt har dog ogsaa andre Omraader end Centralasien virket ændrende paa den menneskelige Organisme. Og selv om de vigtigste Raceforskelligheder — som de, der adskiller Europæere fra Negre og fra Østasiater — maa være opstaaede i en meget fjærn Tid, saa foregaar der dog vistnok Race-dannelse endnu i vore Dage. Det er usandsynligt, at de nulevende Menneskeracer skulde være saa stivnede, at ikke nye Omgivelser vil fremkalde Ændringer. Enhver „Race“ indeholder i Virkeligheden en stor Mængde forskellige Arveanlæg. Tilpasning til nye Omgivelser maa nødvendigvis virke fremmende paa nogle af disse Anlæg, hæmmende eller tilintetgørende paa andre Anlæg, og maa saaledes medføre en Ændring af det samlede Arveindhold. Rimeligvis vil ikke blot en Forandring af geografisk Milieu, men ogsaa en Kulturforandring i Løbet af nogle Generationer faa dybtgaaende Indflydelse paa en Befolknings Indhold af Arveanlæg.

— Da der er opstillet saa mange forskellige Raceinddelinger, og da alle Inddelinger møder Vanskeligheder paa Grund af Mellemløber og Blandinger, kunde det synes urimeligt at tillægge Racebegrebet nogen stor praktisk Betydning. De Forskelligheder, hvorpaa Inddelingerne beror, angaar jo ogsaa mest saadanne ydre Ting som Hudfarve, Haarform, Kranieform m. m., om hvis biologiske Værdi der vides lidet eller intet. Racebegrebet vilde vinde i Betydning, dersom der kunde paavises Raceforskelligheder af mere dybtgaaende Art, som gjorde det muligt at skelne mellem Racer med større og mindre Intelligens, større og mindre Anlæg for Kulturudvikling.

Mange har ment at kunne paavise Raceforskelle af denne Art og har i Kulturudviklingen set de udfoldede Resultater af Racernes iboende Anlæg. Andre har hævdet, at alle Racer maaske er lige begavede, og at Folskeslagenes forskellige Indsats i Kulturudviklingen skyldes det geografiske Milieu og den historiske Skæbne. Atter andre har ment, at Racerne vel er forskelligt begavede, men at man dog ikke kan

maale en Races naturlige Anlæg ved Hjælp af dens kulturelle Præstationer, fordi Kulturudviklingen ogsaa er betinget af andre Faktorer. Som yderliggaaende Repræsentant for den første Retning kan nævnes den franske Forsker A. de Gobineau, hvis Værk „Essai sur l'inégalité des races humaines“ (Paris 1853—55) helt op til vore Dage har vakt Modsigelse og Tilslutning¹¹). Blandt Gobineaus nulevende Efterfølgere er adskillige tyske og amerikanske Forfattere, som lovpriser den nordiske Race fremfor alle andre og befrygter dens Undergang og dermed Civilisationens. Blandt de mange, der har gjort Front mod Theorien om Racernes Ulighed, kan nævnes Franz Boas, der i „The mind of primitive man“ har gennemført et Angreb paa Racefordommene.¹²)

At der findes sjælelige Racekarakterer, lader sig næppe betvivle, eftersom det vides, at sjælelige Anlæg kan nedarves. Det er ganske vist endnu ikke lykkedes at godtgøre en ubestridelig Korrelation mellem fysiske Racekarakterer og Intelligens¹³). Dog synes det rimeligt at antage, at de Folkeslag, som har bragt det vidt i Kulturudviklingen, raader over et rigere Fond af nedarvede sjælelige Evner end passive Folkeslag med stillestaaende Kultur. Thi — som Dixon gør opmærksom paa — en velbegavet og levkraftig Race vilde næppe i Længden lade sig nøje med Omgivelser, hvor dens Evner slet ikke kunde komme til Udfoldelse.

Det vanskelige Spørgsmaal om Racernes ulige Kulturanlæg skal iøvrigt ikke beskæftige os her. Derimod vil vi søge at komme til Klarhed over Racernes Udbredelsesmuligheder — et Problem af stor erhvervsgeografisk Interesse. Hvad der navnlig ligger os paa Sinde er de Udbredelsesmuligheder, som de europæiske Folkeslag har i Konkurrence med andre Racer. Vi vil ikke sondre mellem forskellige europæiske Racer — overhovedet vil vi nøjes med en ganske simpel Raceinddeling, som den J. W. Gregory har anvendt i sin Bog „The menace of colour“¹⁴). Gregory skælner mellem fire Racer, nemlig den hvide eller europæiske, den gule eller mongoloide, den brune — der ogsaa kunde kaldes den eranske Races mørke Afdeling, idet den omfatter Folkeslagene i Indien, Forasien og Nordafrika — samt den sorte eller Negerracen. Farvebetegnelsen er ingenlunde altid træffende; mange af de „brune“ i Indien er mere mørkhudede end mange Negre. I det hele taget er Inddelingen ikke meget værd fra et antropologisk Synspunkt. Men den er letfattelig og stemmer med visse betydningsfulde politiske og kulturelle Forhold. De hvide Folkeslag udgør en Kulturkreds, præget af Industrikulturen og den kristne Civilisation. De gule har udviklet Østasiens særegne og høje Kultur.

Indenfor de brunes Verden er Muhammedanismen en kulturel og politisk Faktor af væsentlig Betydning.

Umiddelbart før Verdenskrigen, da Jordens Befolkning kunde anslaaes til 1700 Millioner, fandtes der c. 520 Mill. hvide, c. 620 Mill. gule, c. 370 Mill. brune og ca. 190 Mill. Negre.

II.

Sandsynligvis beror Menneskeracerne paa Menneskeartens Tilpasning til forskellige Milieuer. Denne Antagelse bekræftes ved Racernes Ømfindtlighed overfor uvante Klimater. Eksempler paa dette Forhold er velkendte. Europæere trives mer eller mindre daarligt i Troperne. Tropefolk lider ved Overflytning til Lande med køligt Klima. Negrene synes i særlig Grad at være tilpassede til varme Klimater. I Sydamerikas tropiske Cordille-Stater er Negre og Negerblandinger stærkt repræsenterede i de lavtliggende, hede Egne, medens det indianske Blod præger Højlandets Befolkning.

Sapper har gjort opmærksom paa, at Afhængigheden af tilvante klimatiske Forhold ytrer sig særlig stærkt hos smaa Menneskesamfund i tropiske Bjergegne, hvor der paa et ringe Areal træffes meget forskellige Klimater. I Mellemamerika er Indianerstammerne ofte saa stærkt tilpassede til deres Hjemegn, at de har meget ondt ved at blive akklimatiserede andetsteds. For Kekchi-Indianerne, hvis Hovedmasse bor i Tierra Templada, 1000 à 1300 m o. H., har et Forsøg paa Overflytning til det nærmestliggende Lavland medført store Tab af Menneskeliv, og det er kun lykkedes ganske faa Familier at tilpasse sig til de nye Omgivelser¹⁵).

For de store Racegrupper ligger Sagen dog anderledes; de indeholder mange forskellige Anlægstyper, et mangesidet Menneskemateriale, og vil derfor kunne tilpasse sig til meget forskellige Klimater.

Særlig Interesse for os har den hvide Races Tilpasningsevne. Det er ofte blevet hævdet, at den hvide Race ikke kan trives i Troperne. I ældre Tid var Dødeligheden blandt hvide Embedsmænd og Soldater i Tropekolonierne afskrækkende stor. Den moderne Lægevidenskab har dog gjort det muligt for de hvide at værges sig mod Tropesygdommene; ved en fornuftig Levevis kan hvide Mænd og Kvinder nu undgaa Sygdomme i Troperne næsten ligesaa godt som andetsteds. Ikke desto mindre bekræfter det sig stadig, at Troperne ikke egner sig for hvide Nybyggere.

Der kendes ganske vist enkelte Eksempler paa, at en hvid Befolkning har levet i Troperne gennem flere Generationer uden at sætte Sundheden overstyr. Sydhavsøen Pitcairn har en hvid, blond Befolkning; det samme er Tilfældet med den ostindiske Ø Kisser (nær

Timor) og med Øen Saba i Hollandsk Vestindien. Disse fuldstændig akklimatiserede hvide befinder sig imidlertid ikke paa noget højt Kulturniveau — de lever nærmest som indfødte af en farvet Race.

I sin Afhandling om Tropernes Indflydelse paa de blonde Europæere udtaler Hollænderen Kohlbrugge¹⁶): „Jeg anser det ikke for umuligt, at Europæeren kan forplante sig i Troperne; men han maa da aflægge sin Kultur og sin Dannelse og indrette sit Liv som de indfødtes.“ Den, der i Troperne vil leve og arbejde som en Europæer af den dannede Klasse, slider haardere paa sit Nervesystem, end det vilde have været nødvendigt under hjemlige Forhold. Tropeklimaet egner sig ikke for aandelig Anspændelse. Det er forøvrigt ikke blot de hvide, hvis Nervesystem tagér Skade i Troperne; det samme gælder de farvede, som har tilegnet sig europæisk Dannelse. Dette Resultat stemmer godt med Huntingtons Lære om den menneskelige Arbejdsenergi's Afhængighed af klimatiske Faktorer¹⁷).

Selv om europæiske Nybyggere vil aflægge Kultur og Dannelse, kan det imidlertid falde vanskeligt nok at klare sig i Troperne, fordi de indfødtes Levefod, som Nybyggerne altsaa maa indrette sig efter, er saa overordentlig lav i Sammenligning med den i Nordeuropa gældende. Konkurrencen med den farvede Underklasse virker dræbende. Hvor hvide maa leve som Underklasse i Troperne sammen med farvede, er deres Lod ynkelig. De ovenfor nævnte Eksempler paa hvid Befolkning i Troperne er hentede fra smaa Øer, hvor de nylde er i overvejende Flertal. I det tropiske Queensland, Australien, trives en hvid Arbejderbefolkning; men — som vi skal se — holdes al farvet Arbejdskraft ude, og Produktionen værnes ved høje Toldmure mod Konkurrence fra andre Tropelande.

Det er altsaa Konkurrencen med farvede Racer, der udgør den alvorligste Hindring for europæiske Nybyggere i Troperne. Sydeuropæere klarer sig iøvrigt bedre end Nordeuropæere — ikke blot fordi de fra Hjemlandet er vant til høje Temperaturer, men ogsaa fordi deres Levestandard gennemgaaende er betydelig lavere end Nordeuropæernes.

Klimatiske Forhold er næppe i sig selv nogen afgørende Hindring for en Menneskeraces Udbredelse. Enhver Menneskerace vilde vistnok efterhaanden kunne udbrede sig over Størstedelen af Jorden og tilpasse sig til mange forskellige Klimater, om den ikke hindredes deri af andre Racer. De livskraftigste, dygtigste Folkeslag har alle Dage søgt at udvide deres Bebyggelsesomraade, ikke alene indenfor det tilvante geografiske Milieu og i Kamp med racebeslægtede Folk, men ogsaa under fremmede Klimater, hvor Modstanden kom fra Folkeslag af andre Racer. En Races Udbredelsesmuligheder beror derfor ikke

alene paa Naturforhold, men tillige paa dens Evne til at konkurrere med andre Racer.

Ingen Race vil i Længden kunne hævde sig, dersom den ikke er bedre tilpasset til et givet Milieu, bedre i Stand til at udnytte et naturligt Omraade, end enhver anden konkurrerende Race. Der kunde tænkes en Ligevægtstilstand, hvor Jorden var delt mellem flere Racer, der hver hævdede sit eget Milieu og udnyttede det mere effektivt end mulige Konkurrenter vilde være i Stand til. En saadan Ligevægtstilstand har dog rimeligvis aldrig eksisteret. Bestandig har Racerne erobret Terræn fra hinanden; og Kampen mellem dem er foregaaet under mange Former — nogle krigerske og med dramatiske Begivenheder, andre fredelige og lidet iøjnefaldende.

Men selv om der aldrig har været fuldstændig Ligevægt, saa har Konkurrencen mellem Racerne dog ingenlunde altid været lige levende. Stille og stormfulde Perioder har vekslet. Tider, hvor Racerne besad deres Omraader i forholdsvis Ligevægt, selv om beslægtede Nabofolk gjorde hinanden Livet surt, er gentagne Gange blevet afløst af Folkevandrings-tider, hvor Menneskeskarer forlod det tilvante Milieu og søgte Lykken under andre Himmelstrøg, i Kamp med Folkeslag af fremmed Æt.

Man har sat saadanne Svingninger i Forbindelse med Klimaændringer¹⁸). Ifølge Ellsworth Huntington o. a. skal rytmisk indtrædende Klimaforandringer have været Aarsagen til de store Folkebevægelser i Asien; under Perioder med særlig tørt Klima blev det indre Asiens Folkeslag tvungne til Udvandring. Tørre Perioder skulde saaledes være karakteriserede ved Folkevandringer og krigerske Omvæltninger, medens fugtige Klimaperioder skulde være prægede af fredelig Udvikling.

Utvivlsomt kan dog de Spændinger, der udløser sig i store Folkebevægelser, opstaa uden saadanne ydre Aarsager som Klimaændringer. Ethvert livskraftigt Folk ejer Trang og Evne til Ekspansion. Og dersom den kulturelle Udvikling øger et Folks Ekspansionsevne — eller dersom kulturel Stilstand eller Tilbagegang svækker Nabofolkene — da vil Ligevægten forstyrres, og Resultatet vil blive Folkebevægelser.

(Fortsættes).